

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

» ENAKOPRAVNOST «

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Po raznašalcu v Clevelandu, za celo leto	\$5.50	
za 6 mesecev	\$3.00; za 3 mesece	\$1.50
Po pošti v Clevelandu, v Kanadi in Mexici, za celo leto	\$6.00	
za 6 mesecev	\$3.25; za 3 mesece	\$2.00
Za Zedinjene države, za celo leto	\$4.50	
za 6 mesecev	\$2.50; za 3 mesece	\$1.50
Za Evropo, Južne Amerike in druge inozemske države:		
Za celo leto	\$8.00; za 6 mesecev	\$4.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

TUDI ARGUMENT

Predpreteklo soboto je govoril socialistični predsednik kandidat Norman Thomas v Louisville, Ky. Kakor poroča ondodni list "Courier-Journal," ga je pozval neki početnik shoda, naj pojasni stališče socialistične stranke do nacizma in komunizma. To vprašanje je bilo vsekakor posledica pretehtane domneve, da se zunanja politika socialistične stranke v ničemer ne razlikuje od zunanje politike nacistov in komunistov; vse tri stranke so nasprotno "imperialistični vojni"; vse tri so proti uvedbi splošne in obvezne vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah (dasi je treba resnici na ljubo priznati, da navaja socialistična stranka za to druge vzroke kot pa nacisti in komunisti), vse tri nasprotujejo podpori Anglije od strani Zedinjenih držav.

Zgoraj navedeno vprašanje je bilo torej zaradi paralelno tekočih smernic v zadevi zunanje politike popolnoma upravičeno. Toda, glej! Thomasa je to vprašanje razjarilo: "Angrily," pravi časopis "Courier-Journal," — "he tossed aside as unfair a question," itd. Norman Thomas je preparteten, da ne bi izprevidel, da ga postavlja njegova politika — četudi so njeni motivi različni — v eno linijo z nacisti, komunisti in z Lindberghom, in mu nič ne pomaga, če se še tako "razjezi."

Kot poroča prej omenjeni list, je Norman Thomas na to odgovoril:

"Because some men I hate happen to love their wives, should I cease loving mine?"

Kakšen odgovor in kakšen argument je to? Norman Thomas si je upravičeno stekel sloves spretnega govornika, posebno če gre za nagle odgovore na vprašanja, pri katerih je potrebna prisebnost duha, toda ob tej priliki sta govorniška spretnost in prisotnost duha pustili Thomasa popolnoma na cedilu. Tu ne gre za podobnost življenjskih navad med socialisti na eni, in diktatorji na drugi strani. Nihče ne bo zahteval od nekadilcev in vegeterijancev, da se odpovedo tem svojim čednostim, češ, da jih utegne dejstvo, da ne pušijo in ne jedo mesa, prikazati pred svetom kot Hitlerjeve somišljenike in prijatelje.

Ako ni Normanu Thomasu noben drug argument v glavo padel kot njegova navedena prisposoba, ki pa — mimogrede rečeno — na obe nogi šepa, je to samo dokaz, da se v politični sosesčini, v katero je zašel, nič kaj ugodno ne počuti.

Ko smo nedavno svetovali v enem izmed naših uredniških člankov, da so letos okoliščine take, da bi morali vsi pametni in previdni socialisti glasovati za Roosevelta, smo dobili dobrohoten ukor od strani nekega sodruga, ki smo ga tudi dobrohotno sprejeli in priobčili, kakor je bil napisan. Ker nismo vsevedni niti ne nezmožljivi in ker se radi učimo, česar ne vemo, bi bilo tudi zdaj priporočljivo, če bi kak poklican činitelj tudi gornji Thomasov odgovor nekoliko bolj poljudno in zapodljivo razčlenil. — Torej — prosimo!

IZVOZ LETAL IZ ZEDINJENIH DRŽAV

Po podatkih federalnega oddelka za trgovino, the Federal Department of Commerce, je bilo tekom meseca avgusta izvoženih samo v Britansko carstvo, število letal in letalskih potrebščin v vrednosti \$29,585,748 ali 79 odstotkov celotne vrednosti izvožene tega meseca. Izvoz je sestojal iz 329 aeroplanov, katerih vrednost znaša \$23,777,862; 54 letal, katera se bodo sestavila v inozemstvu, v vrednosti \$1,099,864; 451 motorjev za aeroplan, znašajoč \$5,065,151; motorskih delov in ostalih potrebščin za \$2,282,009; raznega orodja in strojev ter delov za nje v vrednosti \$985,706; vijakov in njihovih delov za \$1,521,717; padal in delov za nje, znašajoč \$108,482 ter ostalih delov in raznih potrebščin za \$2,598,772.

Izvoz v avgustu skupne vrednosti od \$37,439,573 teh predmetov je povzdignil ceno izvoza skozi prvih osem mesecev t. l. na skupno vsoto od \$198,640,264 to je skoro za 70 odstotkov več, kakor je bilo izvoženo letal in letalskih potrebščin skozi celo leto 1939. Tekom prvih osem mesecev tega leta do vključno 31. avgusta, je bilo izvoženo v Francijo \$75,402,397; v Veliko Britanijo \$62,091,906; v Kanado \$16,434,970; v Avstralijo \$10,845,041; v Kitajsko \$5,426,430; v Švedsko \$5,006,994; v Finsko \$4,181,606; v Nizozemsko Indijo \$3,184,006; v

UREDNIKOVA POŠTA

"PROGRESIVNE SLOVENKE NA DELU"

Progresivne Slovenke od krožka št. 1, so pridno na delu s pripravami za razstavo ročnih del in že zopet je bilo "fletno" na šivalnem sestanku zadnji oziroma predzadnji četrtek na domu Mrs. L. Levstik.

Pridno smo šivale, oziroma so šivale, ker jaz se tega dela kaj rada izognem in me kaj rada glava boli, pa nikar tega izdati, ker ne znam nič kaj izdelovati teh krasnih ročnih del, ki jih druge članice izdelujejo.

Vem, da so druge članice našega krožka jako "bizi" na večer šivalnega sestanka in urne z izvršenjem svojega dela doma, jaz pa ne bodi "žleht" na ta večer vse lepo pospravim po kuhinji, peč, ledenico in še omare znotraj malo obrišem, samo da se dalje časa zamudim doma ker če pridem do časa na sestaneke bi me ostale članice kaj malo lahko "pogruntale" da štikati ne znam. Ko pa pridem na dom članice, kjer se sestaneke vrši, je seveda že gotovo za ta večer in pripravljajo se že kedaj jim bo hišna gospodinja rekla — "come in get it" oh ta preljubi kofeteki kako lepo diši. Čudno, da se vedno vsaka članica izgovarja, jaz ne bom jedla in ne pila nisem prav nič lačna in ne žejna, ko pa pride "rihta na vrsto" pa vse prav lepo in počaci izgine, z dobrim tekom, take smo ženske, da nam kofetek v drugi hiši bolje diši kakor doma. Veste, od zadnjega sestanka pri Mrs. L. Levstik sem jaz odnesla za tri dni in prav gotovo sem, da če je to ona vedla, da me ne bo več vabila v njeno hišo na šivalni sestanek, ker šivali itak ne znam in samo za škoščič delati se pa tudi nič kaj dobro ne izplača. Vseeno "fletno" pa je le na teh naših šivalnih sestankih Progresivnih Slovenek in le škoda je, da nas ni še več in jaz sem izprevidela, da smo ženske kadar smo same skupaj prav take kakor so otroci doma, kadar gre mati v mesto, tu ni samo delo, pač pa prav prijetna domača zabava, ena ve več kakor druga in vedno kaj novega in večer vse prehitro mine na.

One članice, ki se do danes še niste vdeležile nobenega sestanka, bodite uverjene, da samo ne šivamo, pač pa imamo precej dobro zabavo pri vsem tem in zamudile ste marsikatero uro prijetnega razvedrila.

Razstava ročnih del, pod avspicijo Progresivnih Slovenek krožek št. 1 — Collinwood, se bo vršila v dnevi 29. in 30. novembra ter 1. decembra v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Do tega je še skoraj dva meseca časa in imamo na roki že dokaj dosti ženskih ročnih del, še več pa lahko pripravimo, ako gremo vse članice po svojih močeh in zmožnostih na delo.

Ker naše članice darujejo svoj čas in delo brezplačno, ni nobenega dvoma, da bi ta razstava ne bila uspešna in pri tem tudi nam vsem v ponos, da smo članice Slovenske progresivne ženske organizacije. Ze sedaj vas vabimo, da posetite to razstavo in s tem daste našemu progresivnemu ženskemu spolu pripoznanje za njih aktivnosti v vrstah delavske naprednih struj. Nobeno delavsko društvo ali organizacija ne šteje dosti, ako nosi napredno ime le po imenu društva, delo in aktivnost, le to šteje in naša organizacija.

Torej bratje pripeljite svoje žene in prijateljke 10. oktobra ob 8 uri zvečer v spodnjo dvorano Slov. Delavskega Doma na Waterloo Rd.

Frank Oblak, 15107 Lucknow Ave.

Dr. Coll. Slovenke, 22 SDZ

Seja in domača zabava

Kakor vsako leto, tako smo tudi letos na naši zadnji seji društva "Waterloo Camp" št. 281, v Collinwoodu, sklenili, da priredimo prijazno domačo zabavo in sicer v petek 10. oktobra ob 8 uri zvečer v spodnji dvorani v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

Obdrževali bomo tudi ta večer društveno sejo, katera se prične eno uro prej kakor po navadi. Naše društvene seje so vedno kratke in dobre, ter se poziva člane, da so točno ob 7. uri navzoči.

Po društveni seji se prične zabava in ples. Kar se tiče dobre pive je vse preskrbljeno, seveda se bo vsak kozarec pive dobilo le za tikel. Vodja točilec bo dobro poznani Peter Bukovnik. V kuhinji nam bosta pa postregli dobri kuharici in sicer Mrs. Grdina in Mrs. Cicich, ki bosta dajali jedila popolnoma zastonj. Imeli bomo dobre šunke in klobase i. t. d., za katere nam jamči naš brat Anton Malovašič, ki je že dolgo let upravitelj prodajalne Slovenske Zadruga na 200 cesti.

Ne smemo pa pozabiti tudi naših Woodmank, katere imajo ravno isti večer sejo in jih uljudno vabimo, da nas obiščejo in se malo zavrtijo z nami, da bo bolj držalo.

Torej bratje pripeljite svoje žene in prijateljke 10. oktobra ob 8 uri zvečer v spodnjo dvorano Slov. Delavskega Doma na Waterloo Rd.

Turčijo \$2,101,194; v Brazilijo \$1,577,129; v Norveško \$1,468,591; v Belgijo \$1,150,083 vrednosti, poleg tega v manjših količinah in v manjši vrednosti še v nekatere druge zemlje. — (J. K.)

8 uri zvečer v spodnjo dvorano Slov. Delavskega Doma na Waterloo Rd.

Frank Oblak, 15107 Lucknow Ave.

Dramsko društvo "Anton Verovšek"

Dramsko društvo "Anton Verovšek" vprizori v nedeljo 13. oktobra veselo kmečko igro "Zakonske homatije".

Ta igra bo prvič igrana tu v Ameriki, zato vas vabim, da jo pridete pogledat.

Vstopnice so že v predprodaji in se dobijo pri vseh članih Verovška. Sezite po njih.

Ker bo to prva predstava dramskega društva "Anton Verovšek" v tej sezoni, upam, da nas boste posetili v obilnem številu, ker le polna dvorana gledalcev da korajzno igralcem, da izvedejo svoje vloge pravilno, tako kot igra zahteva.

Zatorej rezervirajte nedeljo 13. oktobra za igro "Zakonske homatije".

Igra se prične ob 3. uri popoldne. Vstopnice so v predprodaji le 35c, pri blagajni pa 40c.

Na svidenje v nedeljo 13. oktobra v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

J. Godec.

ZA THOMASA IN KRUGERJA

Kakih 50 znanih ameriških intelektualcev je formiralo "neodvisen odbor" v prilogi Norman Thomasu in Maynardu Krugerju, kandidata za predsednika in podpredsednika na socialističnem tiketu. V apelu, ki ga je odbor dal v javnost, je rečeno, da ako dobita soc. kandidata pri volitvah milijon glasov, bo s tem dana najučinkovitejša zavora nedemokracijskim tendencam, ki se pojavljajo v Ameriki, kar bo izvajalo vreden vpliv na razvoj bodočnosti, ne glede na to, če zmaga Roosevelt ali Willkie.

Med onimi, ki so podpisali apel, pa je malo takih, ki bi ne bili že v preteklosti identificirani s socialistično ali kako drugo levičarsko stranko. Najodličnejši v grupi, ki se ga more resneje smatrati za neodvisnega, je John Dewey, slovit pedagog in filozof. Da se več ljudi tega kalibra ne zavzema za Thomasa, je pač iskati razlage v tem, ker liberalno misleči krogi v obče smatrajo, da bi poraz Roosevelta ne pomenil le poostreitev reakcije doma, temveč da bi bil učinek še bolj porazen na idejo demokracije v svetovnem smislu. Roosevelt danes predstavlja pred svetom simbol demokracije. Dejstvo je, da bi zmaga Willkieja v Berlinu in Rimu tolmačili kot dokaz, da je Amerika zrela za politiko "apizimenta" s totalitarizmom. In ne bi se motili.

ODKRIVANJE RAKETIR-

"Cleveland Press" je objavil serijo člankov, v katerih se navaja podatke, da dom, kakršnega zmore povprečen delavec, ako je zaposlen, stane v Clevelandu okrog tisoč dolarjev več kot pa v Detroitu. Krive temu so mezdne delavcev v stavbeni industriji in pa raketirstvo v unijah, piše omenjeni list, in posledica je manj novih domov v Clevelandu in nepotrebna obremenitev hišnih posestnikov.

Da v mnogih ameriških unijah cvete graft, izsiljevanje delavcev in delodajalcev, ni nič novega. Krive temu so razmere, ki pa niso omejene samo na delavske organizacije. Če bi ne bilo krukov med delodajalci, bi tudi krukom v unijah kaj hitro odzvonilo. Kjer je nesnaga, tam so uši.

V Clevelandu se baš zdaj vrši proces, pri katerem sedi na zatožni klopi visok uradnik uni-

je tesarjev, ki je obtožen, da je izsiljeval denar od kontraktorjev. Glavna priča proti obtoženemu je uradnik iste unije, ki je bil radi sličnega prestopka že obsojen v zapor.

Sedeti za sodnika pri takih obravnava je skrajno neprijeten in nevhvaležen posel, ki je tem slučaju padel v roke okrajnemu sodniku Franku Lauschetu, v Clevelandu rojenemu Slovencu. Obramba je še pred pričetkom procesa vložila ugovor proti Lauschetu, češ, da ima predsedke v slučaju, ampak predsednik najvišje državne sodnije, ki je vodil tozadevno zaslišanje, je odločil, da je bil ugovor neutemeljen.

Najdba lobanje pred 100,000 leti živečega človeka

Na pol pota med Rimom in Napolijem stoji ob morju gora Monte Circeo. Jame in rovi jo prepletajo kakor krtov dom. Ta hrib je pravi muzej zemlje zgodovine. V njej so čudne okamenine in orodje prazgodovinskih ljudi, ki so živeli tu na meji med morjem in kopnim. V gori so nedavno spet odkrili razne znamenitosti.

Pred nekoliko meseci je neki italijanski profesor dal razkopati neko zasuto jamo in našel po previdnem kopanju med usedlinami vsakovrstne kosti in rogove jamskih hijen, nosorogov in velikih jelenov, ki so značilni zastopniki živalstva iz pradavnine pred zadnjo ledeno dobo. Nekdaleč od teh ostankov pa je ležala prosto na površju lobanja takratnega človeka.

Na lobanji so vidni vsi značilni znaki takratnega človeka: bežeče čelo nad očesnimi izboklinami, nenavadno dolga in plaska zadnja stran glave. Razni znaki kažejo, da so tega človeka tu pokopali, a nasilno razširjena luknja v zadnji strani glave daje sklepati, da so tega človeka njegovi vrstniki ubili in pojedli.

Pračlovek v teh krajih naj bi bil torej pred 100,000 leti ljudozroč. Učenjaki namreč sodijo, da je lobanja približno toliko let stara.

Ob takšnih najdbah se prav zavemo, kako silno staro je že človeštvo in kako malo časa je preteklo, odkar se ponaša z nekatere prosvetljenostjo in kulturo.

Tatvine na vlakih — dan za dnem

Ljubljana, 17. julija. — Policija in železniška uprava imata zadnja leta mnogo opravka s posebnimi vrstami tatov, ki so se specializirali v krajo potniških in brzih vlakih.

Poleg žepnih in navadnih tatvin niso redki tudi primeri vlovov, a poleg skromnejših državljani so bili nekajkrat okradeni tudi razni diplomatski predstavniki, ki potujejo z orientalskim ali simplonskim ekspresom. Prav tatvinam na ekspresnih vlakih sta železniška uprava in policija posvetili posebno pozornost in agentom, ki so bili na preži, je uspelo, da je že lepo število tatvinskih strokovnjakov z ekspresnih vlakov za zapahi.

Nedavno so se začele množiti zlasti tatvine po spalnih vozovih, kjer tatovi odnašajo potnikom denar obleko in razne predmete, pripravljenih pa je bilo tudi nekaj primerov pravečih roparstev naših sestankih.

Nekaj krat se je pripetilo, da je razbojnik sredi temne noči na odprti progi napadel potnika, mu iztrgal kovček ali aktovko iz rok in skočil iz drvečega vlaka. Skrbni pozornosti železniške uprave in policije gre zasluga, da tatvine, vlomi in roparski napad-

SKRAT

— Ali mi lahko daste kakšno uspavalno sredstvo?
— Prosim, izvolite. Ta prašek tako zanesljivo deluje, da vsakemu kupcu damo tudi uro budilko.

O, te tašče! — "Možiček, povej mi, ali si ti izrezal iz časnika članek, Kako dosežem sto let?"

"Da."
"Zakaj pa?"
"Nisem maral, da bi ga tvoja mati dobila v roke."

Nepričakovan učinek. — Gospod župnik sreča na cesti Pepeta in mu reče:

"Veseli me, da je moja pridiga tudi na vas učinkovala. Ko sem govoril o pobijanju gnezdenorale, se vam je zjasnil obraz."
"Da, potrdi Pepe." "Spomin sem se, kje sem zadnjič pozabil klobuk."

Domača hrana. — Gospod Dreta zaide s svojo boljšo polovico, zajetno, že starejšo damo v bar. Kopicca lepih nožič, balat. Gospod Dreta je navdušen.

"Hm," zamrmra, "meni se kar sline cede."

"Slime se ti lahko cede," odvrne njegova boljša polovica, "jidel boš pa doma."

KAM SE OBRNE RUSIJA

Ko je nacijska Nemčija izsilila spremembo režima v Romuniji ter s tem za vse praktične svrhe vzela Romunijo pod svojo "zaščito," je postalo jasno, da so "medeni tedni" med Berlinom in Moskvo končani. Priklonitev Japonske totalitarizmu ovisi o tem, če bo bolj potrdila.

Koliko časa bodo sovjeti mogli vzdržati na plotu, ne da bi izgubili ravnotežje, se proroči matično. Iz Berlina se poročila, da je vplivni nemški list "Frankfurter Zeitung" objavil poročilo, da so "medeni tedni" med Berlinom in Rusijo in Zed. države, da se odločita, na katero stran bosta stopili. Znani radijski komentator Walter Winchell pa trdi, da ima zaupne informacije, katerih ne bo dolgo, ko bo Rusija šla v vojno na strani sovjetov.

di v splošnem poenjujejo, zmerom pa je na delu neka razbojniška tolpa na brzih vlakih, med Zagrebom in Splitom. Članke tolpe delajo prav po strategičnem načrtu. Dobro so poznane mesta, na katerih vlakovi zaradi vzpona ali ovinka počasi neje vozijo. Nekaj minut pred prispe vlak na ta kraj izvršijo tatvino ali roparski napad, nato pa skočijo iz vagona.

Železniška uprava se je odločila, da posebno železniško stražo, kakršno že imajo nekateri večji kolodvori na področju zagrebške direkcije, organizira tudi po drugih prometnejših postajah v državi, tako v Beogradu, Novem Sadu, Skoplju, Ljubljani, Mariboru, Celju in drugod. Oddelki železniške straže bodo dodeljeni posameznim železniškim linijam in njeni funkcionarji bodo nosili uniforme, kor ostalo železniško osebje, ki preiskovalnih organov ni, niške straže pa bodo vršili službo v civilu.

HUDA URA

SPISAL
FRANCE BEVK

17

Besede je bila skoraj kriknila, vendar njihov zmisel ni dosegel Slivarjevih ušes. Po Zalkinem sprememljenem obrazu in po njegovem zadrževanju je spoznal, da mora biti nekaj hudega. Rinil se je do nje, toda plesalci so ga suli in se mu smejali. Obšla ga je stiska, obenem taka jeza, da se stisnil pesti in jih zavihljal nad glavo.

"Nehajte že!" je zakričal. — "Nehajte vsaj za minuto, potem harmonika!"

Harmonika je ječe potihnila. Zalkin plesalci so se ustavili in zadržani pogledali razjarjenega Slivara. Slivar je stopil do Zalkinega stola, obenem taka jeza, da se naglo upognil, da jo je videl v obraz.

"Kaj se je zgodilo?"

Ponovila je prejšnje besede, a Slivar je prejel glas.

Novica je s tako silo planila v Slivarjevo zavest, da ga je za trenotek omamilo ko udarec po glavi. Ko se je zavedel, je dvignil pest in treščil z njo po zraku, da je nekoga pobil.

"O, hudiča!" se mu je hripavo iztrgalo iz prsi. "O, prekleto blazen je tekel v vežo. Navzočni so stali z odprtimi ušesi, lvice se je bil zdramil, ti se razumel. Na Zalki je trepetala oblika. Zakrila si je obraz, kakor da ne more gledati nekoga prizora. Nato se je sesedla na klopi.

Slivar se je vrnil. Hotel je k Zalki, a kam. Sključil se je za Zalko in ji kazal stisnjene roke, kakor da hoče iztisniti odgovor iz nje.

"Kaj je Pavle?" je zagolčal.

"Na vrtu," so se dekletu kotalile premeknele ustnice. "Za svatobno. Ob bezgu."

Slivar je v novič planil iz hiše. Zgrnil so se za njim. Bila je tema. Le zdaj pa zdaj jo za trenotek presekal vijolični svetloba bliska. Vrnili so se na svetilko.

Medtem se je bil Slivar dotikal do bezga. Oči je tako napeto gledal v tla, da so ga bolele. Od nekot iz daljave se je iztrgal glas. Moža je streslo. Ozrl se je na glasom v noč in požugal s kramom. Od obzorja se je vžgal svetlo in obsnil vse nebo. Razsvetel je tudi vrt; Slivar je upognil glavo, prsi, roke. Prstov se je prjelo nekaj lepkega. — "Bil je trd v svojem srcu, a zadržal ko dete pod breme."

"Pavle!" ga je poklical. "Pavle!"

Slivar je zamoljmal nekaj neznane besede; zdelo se je, da ne more govoriti. Roka se mu je zdelo, Slivar ni mogel verjeti, da je sin smrtno ranjen. — "Nogal na noge. Pavle je zaječal, da se mu onesvestil v naročju. Slivar ga je zopet supstil na svetilko. Križasti svetlobe so plesali po

ranjencu. Ljudje so se zgrnili okoli njega in ga gledali z radovednostjo in grozo. Nihče ni rekel besede. Le kak pridružen vzklik, ki je zopet ugasnil. Slivar se je obupno ozrl po osvetljenih obrazih in si obrisal znojno čelo.

"Prinesite plahto, da ga spravimo pod streho."

Blaž, ki je nosil svetilko, je posvetil okrog ranjenca. Pobral je nož iz trave in ga podržal na dlani. Ker se nihče ni zmenil zanj, ga je obrisal in si ga vtaknil v žep.

Pavleta so prinesli k Mlakarju v izbo, kjer sta bili ostali le Zalka in Jerica.

Nebo je spreletel nov grom, ki je dolgo odmeval od gora. Potegnil je veter, v drevju je zašumelo. Temo so sekali vedno gostejši bliski. Bližala se je huda ura.

Ranjenca so položili na široko klopi ob peči. Pod glavo so mu porinili vzglavnik. Trudili so se, da bi mu pomagali. Tišino so prekinjale le kratke, šepetajoče besede. Neka ženska je zaplakala iz sočutja. Pavle je bil zadet med rebra. Rana je bila po vsej priliki zelo globoka. Strgali so mu s telesa okrvavljeno srcačo in mu ustavljali kri. Bil je še zmeraj v nezavesti. Obraz mu je bil globoko blede, oči le napol zaprte.

"Ali je umrl?"

"Ne, saj še diha. Toda prižgite svečo! Nič se ne ve, kaj pride."

"Dajte kisa in vode!"

Prižgali so rdečo svečo. Mlakarica je prinesla knjige in molila molitve za umirajočega. V molitvah so se mešale besede ljudi, ki so se trudili okoli fanta. Močilo so ga z vodo in kisom. Rano so mu za silo obvezali, a skozi platno je še vedno prodirala kri.

Pavle se je polagoma zavedel. Odprl je oči, ki so se mu stekleno zalesketale. Pognal je sapo, da mu je zagrgralo v prsih. Iz ust se mu je prikazala kri. Bil je ranjen v pljuča. Stokal je, zapiral oči, ki so se mu obupno obračale pod vekami.

Molitev in govorjenje je zaglušil grom, ki se je mogočno valil čez nebo. Bliski so ožarjali temo pred hišo, sezali celo v izbo. Luč je zaplala v vetru, sveča je ugasnila. Sopara je prenehala, zavel je hlad. . . Prižgali so svečo znova in zaprli okna.

Slivar je sedel na stolico in gledal sina. Vse je storil, kar mu je prišlo na misel, zdaj mu ni vedel več pomagati. Roke je upiral na kolena, a glava mu je nehote lezla nizko. Strašna teža mu je legla na pleča. Molitvi je zdaj pa zdaj odgovarjal nehote, a so mu že zopet obstale ustnice. Ni mogel verjeti, da bi mu sin umrl, vendar mu je misel na to polagoma kot tema legala v dušo. Vse življenje se ni prida

IMAMO POLNO ZALOGO Philco radijev, kombinacije. Lahko igrate gramafonske plošče brez šivank. Avtomatična premena plošč.

ANTON DOLGAN
15617 WATERLOO RD.
KENmore 1299

ukvarjal s srcem, tedaj pa mu sosedovem pogledu so se ji bili razjasnili tudi pijani občutki. — Ljubezno do Pavleta je bila še na Zalko. Bilo mu je samo do sina. Globoko v notranjosti mu je misel klečala pred Bogom, ga rotilo, naj mu ga pusti. Tako globoko vase ni segel, da bi bil otipal lastno krivdo. Ni bil človek, ki bi rad obtoževal samega sebe. Porodila se mu je misel na krivca. Dvignil je glavo.

"Pavle," je znil, ko je bil sin zopet odprl oči in zahropel, "kdo te je?"

Zdelo se je, da je sin razumel vprašanje. Hotel je nekaj reči, a so mu besede zatonile v nerazločnem mrmranju. Iz ust mu je znova pritekla kri in se mu cedita na brado. Oči so mu nekaj dopovedovale.

"Kdo te je?" se je Slivar sklonil nad ranjenca. Bilo je, kakor da mu je to vprašanje v tistem trenutku zagrmilo vse drugo.

"Kdo te je zabodel?"

"Pusti ga," mu je rekla Mlakarica. "Saj vidiš, da ne more govoriti. Kdo ga je, bi znala povedati Zalka."

Tedaj so sev si ozrl po Zalki. Prej so bili nekako pozabili nanjo. Bilo jih je že minilo prvo razburjenje in prva groza. Porajalo se jim je isto vprašanje kot Slivarju.

"Kdo je bil?" se je Slivar zazibal proti Zalki.

Zalka je še vedno sedela na klopi za vrati. Bila je ves čas kot otmrtvela. Le zdaj pa zdaj se je ozrla po Pavletu; samo za trenotek, že je umeknila oči. Rada bi bila odšla domov, a se ni upala premakniti. Ko je zagledala Slivarjeve ostri oči in ujela trdi glas, jo je čudno spreletelo. V enem samem trenutku ji je bilo jasno, da je ta človek nikoli ni maral. Morda jo je celo mrzil, jo imel na tihem za vlačugo. Potreboval jo je radi zemlje. Ne, Pavleta tedaj ni obtoževala, on se ji je smilil. Samo smilil. Ob

"Tine, hočeš reči," je zahrkal Slivar.

Povedal je, kar mu je bilo ves čas na jeziku.

"Mohor!" je odsekal Lovrenc. "Ali sem mar slep?"

Ozrl so se v zdič, kjer je ležala harmonika. Saj res, tedaj so se vsi spomnili, da Mohorja ni bilo v izbi, da je igral Blaž. Prej so na tiho vsi mnsli na Tineta. Zdal jim je čudno, neumljivo leglo na duše, jim zaprlo besedo.

"Tudi Tineta ni nikjer," se je počasi oglašil Mlakar. "Kdaj je odšel?"

"Ali ni plesal z Lizabeto?"

Lizabeta je stala ob kamri in gledala. Ni ji bilo treba odgovoriti. Pavle je bil zopet odprl oči, v prsih mu je grgralo, se mu ustavljal, kot da ga duši.

Slivar se je zavedel. Saj res, sin! Ob misli, kdo je ubijalec, je bil skoraj pozabil nanj. Sklonil je glavo in se nekam ves zrušil vase. Kaj bi s krivcem? Če ga ubije, s tem ne bo rešil Pavleta.

"Pavle, ali te hudo boji?" mu je glas trepetal od čudne mehko-be.

Motne oči se niso ozrle po njem.

"Da bi le dotrpel!"

"Ne bo še umrl," je rekla Mlakarica. "To noč še ne. Morda sploh ne. Dobro bi bilo, da bi

kdo šel po duhovnika. In po zdravniku. Morda ga še reši."

Slivar je dvignil glavo in se ko izgubljen ozrl okrog.

"Pomagajte," je zaprosil, "da ga prenesemo domov. Naj gre kdo in naj pripravi mater na to, kar se je zgodilo. Kdo pojde po zdravnika?"

Glas mu je rasel od besede do besede. Iskra upanja mu je vili nove samozavesti. Podvizali so se, da se prej ne ulije ploha.

19.

Mohor je sedel ob studencu na gmajni. Obraz si je bil zagrebel v dlani. Ta kraj mu je bil znan že od prej. Tudi kot slepec ga je že obiskal nekatero noč. Vedel je, da stoji vseokrog gosto grmovje in da se nad njim vije in prepleta loza, ki dela zeleno, naravno streho. Morda se je iz njegovih pastirskih dni kaj spremenilo, Morda. Toda v njegovih očeh je bil kraj tak kot pred leti.

Mislil je, Cemu je tu? Cemu je nekatero noč pretipal po stezi in obsedel pri studencu? Toda zdaj

ga niso zamamljali mladostni spomini. Bil je kot žival, ki se pred nevihto nagonsko zateče v zatišje. Ko je bil še deček, je zalučal kamen v kokoš, ki je obležala mrtva. Preplašil se je in se skrtil. Toliko časa ga ni bilo na spregled, da so pozabili na dejanje in ga s skrbjo iskali. A zdaj se ni bal kazni. Bal se je nečesa drugega. Morda celo samega sebe.

"Dalje sleat."

Oblak Furniture Co.
Trgovina s pohištvo
Pohištvo in vse potrebščine za dom
6612 ST. CLAIR AVE.
HENDERSON 2978

Ako je kaj narobe z vašim pralnim strojem pokličite nas. Imamo izkušenega človeka eksperta, ki vam ga popravi, da boste zadovoljni. Pri nas dobite Washer Parts za vse pralne stroje.

Mandel Hardware
15704 Waterloo Rd.
KENmore 1282

Naprodaj
Proda se radi bolezni gostilno z restavracijo, kjer se prodaja pivo in vino. Nahaja se v dobri slovenski naselbini. — Za naslov se vpraša v uradu tega lista.

Restavracija se odda
Dobra kuharica dobi lahko v najem dobro idečo restavracijo v slovenski naselbini. — Dobri pogoji. — Naslov dobite v uradu tega lista.

MAKE A FUN-DAY OUT OF WASH-DAY

FUN WASH-DAY

With 50% greater capacity, this new Maytag Commander makes light work out of your heaviest washings. You know it's a Maytag the minute you see the famous square-tub in gleaming white porcelain. And the Commander gives you all these other Maytag advantages: gentle gyrafoam washing-action, roller water-remover, quick-drain hose, sturdy mechanical excellence throughout. Like any other Maytag, it must make good in your own home. Come in and see it — or phone for free trial.

\$99.95
Liberal allowance on old washers

NORWOOD APPLIANCE & FURNITURE CO.
6104 St. Clair Ave. 819 East 185th St.
ENdicott 3634 KENmore 5700

NAROČITE SE NA Mesečnik za leposlovje in pouk CANKARJEV GLASNIK

NAROČNINA JE:
Za celo leto \$3; za pol leta \$1.50; za 3 mesece \$1

Z avgustovo številko se bo pričelo objavljati zgodovino naših kulturnih, gospodarskih organizacij in drugih naših ustanov. Pozneje pridejo na vrsto podporna društva, klubi i.t.d.

Sedaj je še čas, da si zasigurate prvo številko v kateri se bo pričelo z zgodovino. Ko bo zgodovina končana boste imeli zbirko na katero boste upravičeno ponosni — bo vredna več kot boste plačali za naročnino.

Pošljite naročnino na naslov:
CANKARJEV GLASNIK
6411 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio

Lično delo

Za društvene prireditve, družabne sestanke, poroke in enake slučaje, naročite tiskovine v domači tiskarni, kjer je delo izvršeno lično po vašem okusu. Cene vedno najnižje.

Enakopravnost
6231 St. Clair Ave., HENDERSON 5311 - 5312

NAJLEPSI VRTOVI SO TISTI, KI SO OBDELANI Z NAJBOLJŠIM ORODJEM

V trgovini Superior Home Supply, 6401 Superior Ave., Cleveland, O., dobite najboljše orodje za obdelovanje vrtov, kakor vsakovrstne grablje, vile, motike, ogrebalnike, stroje za rezanje trave, škarje za prirezavanje žive meje ter sploh vse orodje, ki se ga potrebuje za hišo in vrt. Velika zaloga raznega semena.

FLEX-BEAM
THE HANDLE THAT WON'T BREAK

X-RAY VIEW SHOWING THE STEEL BEAMS INSIDE THE SOLID ASH HANDLE!

SUPERIOR HOME SUPPLY
6401 Superior Ave.
Frank Oglar, lastnik

HAIR-BREADTH HARRY

COME AN' GET IT, DEAR CONSTITUENCY!

AND NOW, GOOD VOTERS—WHILE YOU MUNCH THE DELICIOUS BARBECUED RIBS, LET US HAVE OUR USUAL CHUMMY BONFIRE CHAT—

DELICIOUS, ME EYE!

PHOOEY!

BAH! WHAT VITALS! PHOOEY FOR THE UTOPIAN PARTY!

NO FLAVOR!

HEH-HEH-HEH! THE PARK WILL SOON BE EMPTY!

WELL HAVE TO HIRE A BARBECUE COOK. I GUESS, MY DEAR!!

OH, WHY DID HARRY RUN OUT ON US?

IT SEEMS THE ARMY OF VOTER'S MOVES ON ITS-ER-STOMACH!

Prijatelje mfašizma ne ugaja beseda "demokracija"

V Zed. državah imamo mnogo organizacij in posameznikov, ki odprto ali prikrito simpatizirajo s fašizmom. To demonstrirajo na različne načine. Malo je tako odkritih kot je bil n. pr. neki Merwin K. Heart, ki se je nedavno v Govoru, katerega je imel pred Union League klubom v New Yorku ob navzočnosti "izbrane avdijence" družabnih in denarnih odličnjakov, hudo pritoževal nad preveliko rabo besede "demokracija," ki se opaža zadnji čas v Zed. državah.

Omenjeni Hart, ki je avtor knjige v kateri so povzdiguje vrline Frankovega fašističnega režima v Španiji, med drugim odkril, da forma vlade Zed. držav ni "demokracija," temveč "republikanska." Odkril je dalje, da ko je bil new-yorški guvernator Lehman leta 1933 in 1935 ustoličen, je v svojih govorih rabil besedo "demokracija" le po enkrat, v letni poslanici na državno legistaturo prošlega januarja pa je omenil demokracijo nič manj kot pet in tridesetkrat!

Hart ima razlago za to. Poudarjanje demokracije se nima tolmačiti kot izraz krize, v kateri se nahaja ljudska vlada vsepovsod na svetu. On močno sumi, da se za vsem tem nahaja "komunistična zarota." Poudarjanje demokracije je plod propagande, katera se je začela leta 1936 na kongresu Komunistične internacionale v Moskvi!

Vredno je omeniti v tej zvezi, da je isti Merwin Hart za časa civilne vojne v Španiji močno obsojal "grdo navado," ki se je razpasla v Ameriki, ko se je generala Franka imenovalo fašista. Medtem ko ni Franko nikdar zanikal, da je fašist, pa je njegov ameriški apologetik takrat odkril, da mu je to označbo pripel tajnik Tretje internacionale, Dimitrov, to očitno na istem kongresu, ki je vrgel besedo "demokracija" v svetovno javnost, da se z njo "zavaja" njč hudega sluteče ljudi.

Samo ob sebi se seveda razume, da Hart rabo besede demokracija veže z drugimi opasnostmi, ki bi se jih moralo pobijati, na primer pomoč za Veliko Britanijo in vsak sentiment, ki stremi za tem, da bi se diktatorje ustavilo. Malo po ovinkih je svoji izbrani avdijenci pojasnil, da so za vojno v Evropi krivi Židovski interesi, ki bodo tudi Zed. države pognali v konflikt, ako se ne bomo pazili.

Ozadje omenjenega Merwina Harta je zanimivo. Kot poročava revija "The Nation," stoji na čelu vsakovrstnih organizacij, katerih specialiteta je širjenje reakcionarne propagande v raznih oblikah. Bil je aktiven sotrudnik kongresnika Diesa pri

zbiranju evidence proti levičarskim organizacijam, ampak ob istem času se je družil z vsemi znanimi elementi, ki hujskajo proti demokraciji, židovstvu, delavskim unijam, obenem pa "pojasnjujejo" vrline fašističnih režimov v evropskih državah.

Poročilo v New York Timesu pove, da je avdijenca zagovornika fašizma, ki smatra rabo besede demokracije za komunistično propagando, "molče in resno" poslušala, ko pa je končal, so mnogi šli k njemu in mu segli v roko. Isti list je v tej zvezi objavil uredniški članek, v katerem je rečeno, da je Hartov napad na demokracijo brez dvoma "presenetil" njegove prominentne poslušalce.

Obzirnost, katero veliki ameriški listi kažejo napram ljudem tega kalibra, močno spominja na prizanesljivost, ki je bila tipična za velike demokratične liste v Nmečiji, predno je Hitler prišel v sedlo. Toda mnogi izmed takih popustljivih urednikov se danes nahajajo v grobu, v koncentracijskih taboriščih, ali pa živijo kje v inozemstvu kot begunci. Eden izmed teh je bil Rudolf Olden, pred prihodom Hitlerja urednik vplivnega "Berlin Tageblatt," ki je prošli teden utonil na Atlantiku, ko je nacijska podmornica torpedirala angleški parnik, ki je bil na poti v Zed. države. Olden ni bil Žid, temveč stoprocenten "arijski" Nемец.

Če bi se stajal večni led, bi nastala nova morja

Ledene in vroče dobe na zemlji so bile po novejših raziskovanjih odvisne od množine ogljikove kisline v zraku. Dognano je, da so nastopile ob bljuvanju večjih ognjenikov, ki so napolnili zrak z ogljikovo kislino, toplejše dobe. Nasprotno pa je v dobah mirovanja ognjenikov toplota padla.

Ker v današnji dobi ni verjetno, da bi začelo naenkrat bljuvati večje število ognjenikov, torej tudi ni verjetno, da bi se zavoljo prevelike množine ogljikove kisline v zraku povečala toplota. Izključeno pa to seveda ni. So pa še druge možnosti za povišanje toplote na zemlji, kar je v zvezi z odnosom zemlje do zvezd v vesoljstvu in do sonca.

Ne moremo si natanko predstaviti kaj bi bila posledica, če bi se toplota na zemlji povečala. Po računih ameriškega znanstvenika Humphreysa bi zadoščale že tri stopinje, pa bi zemlja doživela veliko nesrečo. O zemlji obeh tečajev namreč imata velike količine vode, ki je

vkljena v led in ki bi se pri povišanju toplote razlila v svetovna morja.

Če vzamemo, da ima Južni tečaj 13 milijonov 760.000 kub. kilometrov in Gronlandija 2,820.000 kub. kilometrov ledu, potem dobimo za obe ledeni deželi skupno 16 milijonov 680.000 kub. kilometrov ledu. Če bi se ta led raztopil, bi se morska površina, ki znaša 357 milijonov kvadratnih kilometrov, zvišala za 50 metrov.

Tako zvišanje morske gladine bi imelo za posledico poplavo vse kopne zemlje. Vzhodna obala Zedinjenih držav s svojimi pomembnimi pristanišči in velebiti bi izginila v valovih in le vrhovi nebotičnikov gi še gledali iz njih.

V Evropi bi bile enake posledice: London in večji del Anglije bi se potopil in Holandska bi sploh izginila. Valovi Sredozemskega morja bi vdrli daleč v Sa-

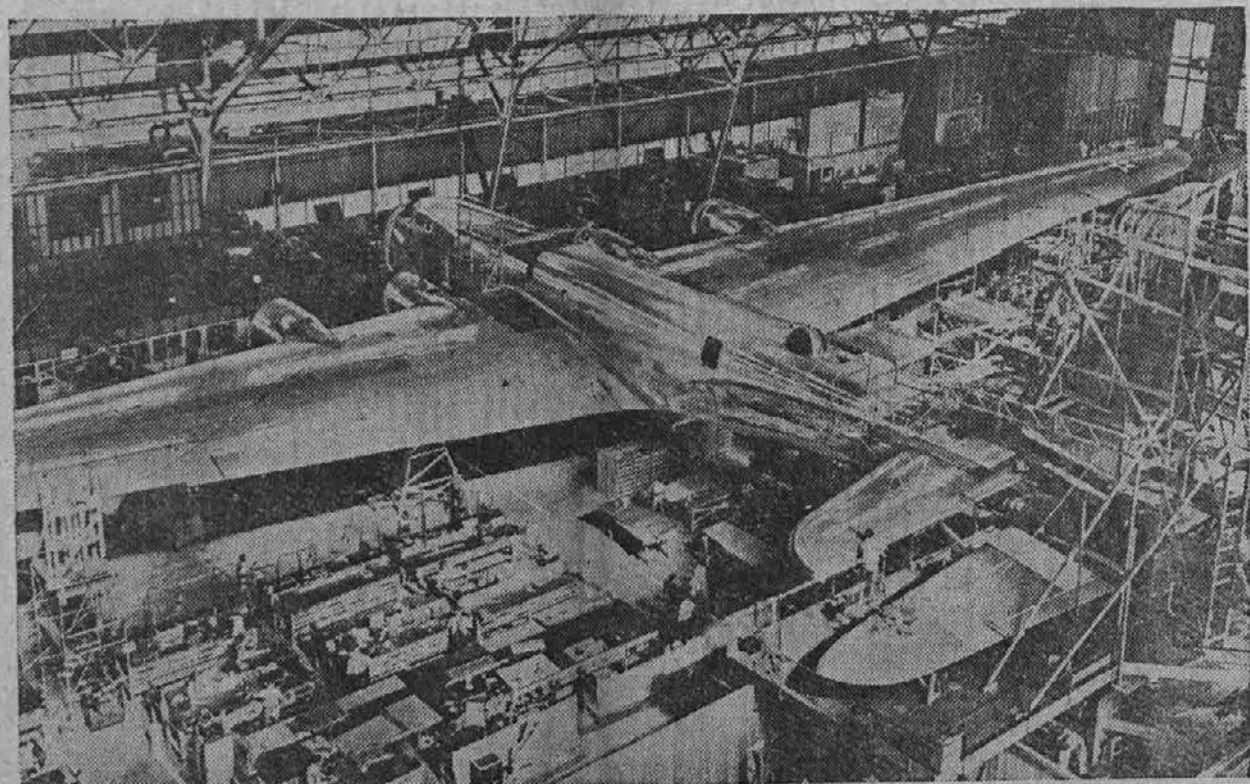
haro in Črno morje bi se združilo s Kaspijskim. V obljudenih ravninah Azije, kjer zdaj žive milijoni, bi množina raztopljenega ledu stvorila nova morja. Tu di mnogi otoki bi izginili. Tako bi se lice naše zemlje čisto spremenilo.

ZANIMIV JUBILEJ

Dne 25. septembra je poteklo 250 let, odkar je bil na kontinentu Severne Amerike objavljen prvi časopis. Imenoval se je "Publick Occurrences" in izdal ga je angleški priseljence Benjamin Harris, ki je prišel iz Londona v Boston. Izšla pa je samo ena številka. Kolonijalna uprava je bila očitno mnenja, da priseljencem tak luksuz ni potreben in je nadaljno izhajanje časopisa prepovedala.

OGLAŠAJTE V "ENAKOPRAVNOSTI"

NAJVEČJE LETALO NA SVETU

Na sliki vidimo največje letalo na svetu, "Guardian of a Hemisphere," ki bo dogotovljeno letošnjo jesen v Douglasovi tovarni letal, v Santa Monica, Cal. Pogon letala bodo oskrbovali štiri motorji, katerih vsak bo proizvajal 2.000 konjskih sil. Oborožitev letala je vladna tajnost.

SLIKE IZ ANGLIJE

Na spodnji sliki vidimo konvoj angleških tovornih parnikov, ki pluje pod varstvom angleških bojnih ladij skozi Rokavski preliv. Zgoraj na levi je angleški premier Churchill, ki si ogleduje razvaline, ki jih je povzročila nemška zračna bomba, na desni pa je antiletalski top v akciji.

ŠTEVILNA DRUŽINA

Na krovu nekega grškega parnika je prispela rodbina Ascoli, ki se nahaja na poti na svoj novi dom v Zapadni Indiji. Glavar družine je Joseph Rene Ascoli, bivši angleški industrijec, ki je na gornji sliki s svojo ženo in s svojimi trinajstimi izmed štirinajstih otrok. Če ne verjamete, pa jih preštejte!

PETKRAT CESARSKI REZ
Te dni je v bolnišnici v Gradcu neka ženska že petič rodila s pomočjo cesarskega reza. Mati in nje 4 kg teži deček sta bolnišnico zapustila zdrava. Redki primer ne govori samo o izredno zdravi materini naravi, temveč tudi o spretnosti današnje kirurgije.

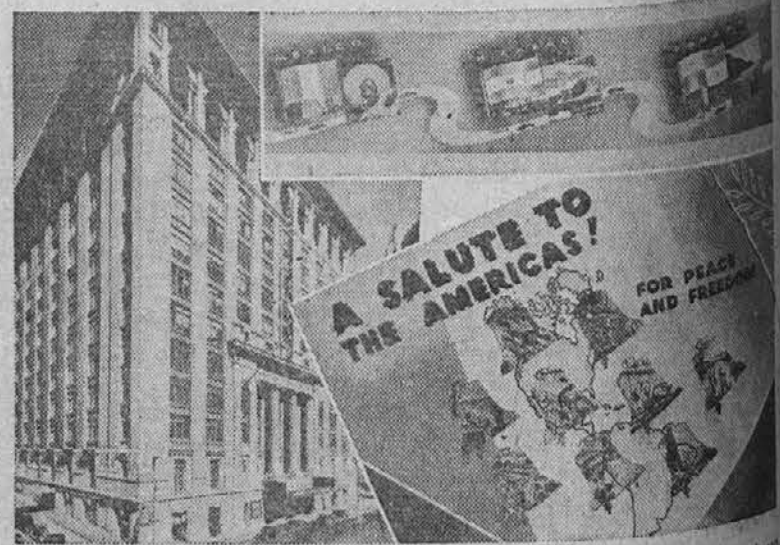
Španija se upira?

Sodeč po zadnjih vesteh, ki prihajajo iz Evrope, se je režim generala Franka začel upirati Hitlerjem zahtevam, da bi se Španija pridružila konfliktu na strani fašističnega osišča. Baje se Nemcem niti noče dovoliti, da bi španski teritorij rabili za napad na Gibraltar.

Ako so ta poročila točna, se da to razlagati bodisi na ta način, da je Franko prišel do zaključka, da je položaj fašističnih sil brezupen, ali pa se boji,

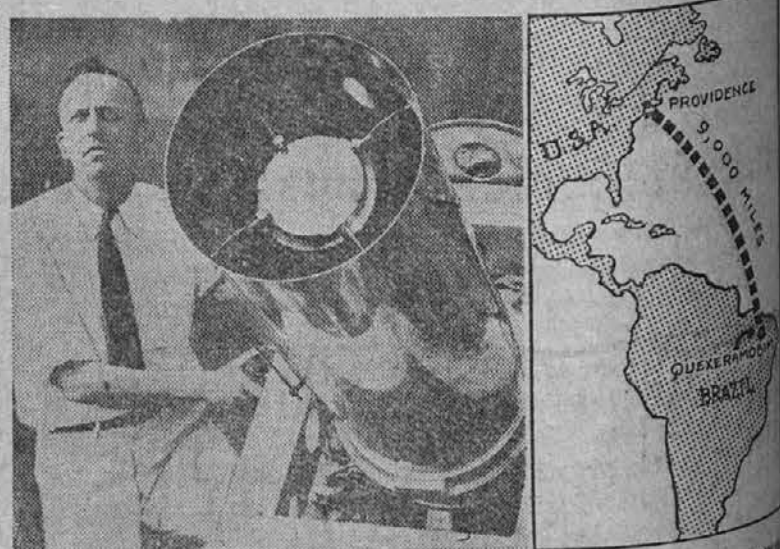
da bi vstop vojno na strani Hitlerja spričo uničenja in bede, ki ga je pustila v deželi civilna vojna, izzval odprto revolto ljudstva, ki bi pometla s fašističnim režimom. Upor proti strahovladi kot je fašistična je sicer silno težak, ampak desperatni ljudje so zmožni tudi desperatnih dejanj.

AVTNA INDUSTRIJA AMERIKE

Dne 12. oktobra se bo pričela v New Yorku avtna razstava, ki bo trajala do 20. oktobra. Moto oziroma pozdrav razstave je "A Salute to the Americas — for Peace and Freedom."

DOLGO POTOVANJE ZVEZDOZNANCEV

Skupina ameriških zvezdoznancev je prepotovala ogromno razdaljo 9.000 milj na neko mesto v Braziliji, kjer so znanstveniki opazovali pet minut trajajočo zatemiitev sonca. Pač dolgo potovanje za pet minut trajajoči "show."

ŠTIRJE MRTVI V LETALSKI NESREČI

Na sliki je videti reševalno moštvo, ki vlačijo iz razbitih trupla štirih ljudi, ki so se ubili, ko je letalo strmoglavilo v bližini Kansas Cityja na zemljo.

Ravnokar je izšla ...

velepomembna knjiga

"THE SLOVENES: A SOCIAL HISTORY"

spisal Dragotin Lončar

prestavil v angleščino Anthony J. Klančar

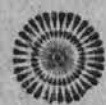
Ta knjiga bi morala biti v vsaki hiši kjer je tu rojena mladina, da se mladina seznanji z zgodovino slovencev.

Knjiga je vezana stane \$1

Dobi se v uradu Enakopravnosti,

6231 St. Clair Avenue

SEZNAVITE JAVNOST
Z VAŠO TRGOVINO
POTOM ...

'Enakopravnosti'